

*Křivoklátské
lesy*

FRANTIŠEK SYNEK

Křivoklátské lesy

FRANTIŠEK SYNEK

Křivoklátské lesy

Křivoklátské lesy působí na každého, kdo do nich vstoupí, neopakovatelným dojmem. Dýchne na něj historie českého národa, kterou jsou tyto lesy protkány od nepaměti, počínaje osídlením tohoto kraje Kelty, což bylo asi 500 let před naším letopočtem až do současnosti.

Z této doby je nejznámější keltské sídliště, které se dnes nalézá na vrchu Hradiště u Nižboru. Křivoklátské lesy pro svoji bohatost lovné zvěře se staly oblíbenými lovišti českých králů, kteří zde nechali budovat četné hrady, ve kterých se oddávali svým kratochvílím po úspěšných lovech.

Nejznámějším je hrad **Křivoklát**, podle jehož názvu nese jméno i Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko (CHKO Křivoklátsko). První zmínky o hradu Křivoklát jsou již z roku 1109. V polovině 13. století byl nově postaven jako kamenný hrad. Později, za panování Přemysla Otakara II. a Vladislava Jagellonského byl rozsáhle přebudován na velkolepý královský hrad. Restaurován byl v 19. století Josefem Mockerem a ve 20. století Karlem Hilbertem.

Další hrady, které se nachází v Křivoklátských lesích, jsou: hrad **Točník**, pocházející ze začátku 15. století, význačný královský hrad, dokončený za krále Václava IV., hrad **Žebrák**, postavený kolem roku 1280., hrad **Krakovec**, postavený za krále Václava IV. roku 1381. A dále pak hrady (dnes zříceniny): **Týřov**, založený Václavem I. a dokončen roku 1249, **Jenčov** pocházející ze 13. století – byl založen Václavem II. a sloužil jako lovecký hrádek, **Jivno** – pravděpodobně byl postaven Václavem I. v první polovině 13. století, jako lovecký hrádek. První písemná zmínka o jeho existenci je však až z roku 1551, kdy už byl zříceninou. Mimo hradů se nacházejí v Křivoklátských lesích také nádherné architektonické skvosty v podobě zámků, z nichž nejznámějším je původně lovecký hrádek **Lány** z roku 1589. Později, v polovině 17. století byl přestavěn na barokní zámek, v roce 1747 až 1753 upraven ve stylu rokoka a v roce 1821 bylo přistavěno 2. patro. Třetí patro bylo přistavěno až v roce 1902. Od vzniku samostatného československého státu v roce 1918 slouží zámek Lány jako letní sídlo prezidentů republiky.

Další romantická stavba **Leontýnský zámek**, pocházející z poloviny 19. století a nápadně připomínající zámek Hluboká, musí zaslouženě okouzlit každého turistu. Také zámek **Dřevíč**, postavený v polovině 19. století v barokním stylu a sloužící rodině Fürstenberků jako lovecký zámček, zapůsobí svým půvabným vzhledem. Obdobné je to se zámekem **Zbiroh**, původně hradem z druhé poloviny 13. století, který byl renesančně přestavěn v roce 1594, stejně tak i zámek **Nižbor**, bývalý královský hrádek ze 13. století, který byl v 18. století barokně upraven. K výčtu zámků také patří **Zvíkovec** z roku 1783, **Skřiván** ze 16. století, **Terešov** z roku 1723 a nakonec **Slabce**, původem gotická tvrz, jež v roce 1735 byla přestavěna na zámček. Mimo těchto jmenovaných památek, Křivoklátské lesy v sobě skrývají další nepřeberné množství historických a kulturních hodnot, pro jejichž počet už bylo napsáno mnoho knih.

Ovšem dominantu Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko tvoří nádherné a rozsáhlé lesy. Jedná se o lesy s velmi pestrrou druhovou skladbou, převážně tvořenou původními dřevinami. V níže položeném vnitrozemí nemají pak tyto porosty obdoby. Prakticky si tak Křivoklátské lesy zachovaly svoji podobu, jakou měly před vstupem člověka.

Pokusíme-li se nahlédnout do historie Křivoklátských lesů, musíme se vrátit o 20 000 let zpět, kdy na sklonku doby ledové pod vlivem nastávajícího oteplování, se začaly objevovat v tehdejší tundře první dřeviny. Jejich pronikání, zejména břízy, vrby, osiky a borovice, bylo velmi pomalé. Na šíření dřevin měla značný vliv i postupná modulace terénu. Vznikla první údolí a mírné svahy. Na závětrných, teplejších stanovištích nacházely dřeviny příhodnější podmínky k růstu. Teprve po dlouhodobém oteplování, v období zvaném boreál, se v Křivoklátských lesích objevil dub.

Nástup buku, lípy, jilmu i jedle byl podmíněn příchodem vlhkého a teplého období, doby atlantické. Pět až tři tisíce let před naším letopočtem bylo celé území pokryto souvislými lesními porosty.

Kolem roku 2 500 před naším letopočtem náhle skončila atlantická doba a nastoupilo vlhké období subboreálu, jež je možno označit za období buku. Ten společně s jedlí zalesňoval střední výškové polohy s bohatšími půdami. Na chudších stanovištích a v sušších polohách nacházel uplatnění dub a habr. V následném období subatlantickém se již vytvářela lesní společenstva, velmi blízká dnešnímu typu lesa v zachovalých částech Křivoklátských lesů. Původní květnaté bučiny s jedlí přecházely v sušších polohách do doubrav a habrových doubrav. Strmé údolní svahy pokrývaly suťové lipové javořiny s jasanem a jilmem, výše přecházely do habrových doubrav s babykou. Suchá a skalnatá stanoviště byla doménou zakrslých doubrav, které ve vrcholových částech mnohdy přecházely do lesostepí a skalních stepí. Zde se výrazně uplatňovaly dřeviny jako hloh, řešetlák, skalník, trnka, jeřáb břeh či jeřáb muk. Na severních a severovýchodních expozicích nacházely příhodná stanoviště dubové bučiny a na hlubších půdách bučiny.

Takto by tedy i dnes vypadaly Křivoklátské lesy, kdyby v nich neprobíhaly zásahy lidské činnosti. Ale i přes všechny tyto zásahy si Křivoklátské lesy zachovaly dost lesních porostů, jejichž kvalita a význam přesahují hranice našeho státu. Pravdou ovšem zůstává, že jen díky těžko dostupným místům, zůstalo toto lesní společenství nedotčeno a podobá se druhovou skladbou původním lesům. Je tedy povinností všech lidí a samozřejmě lesníků, aby takto zůstaly Křivoklátské lesy zachovány pro další generace.

A proto se vraťme do současnosti. Křivoklátsko, jako chráněná krajinná oblast, byla vyhlášena ministerstvem tehdejší ČSSR dne 24. 11. 1978, podle zákona č. 40/56 Sb. o státní ochraně přírody. Pro svoji výjimečnost byla také zařazena do mezinárodní sítě biosférických rezervací, spadajících pod organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu – UNESCO, po CHKO Slovenský kras a CHKO Třeboňsko, jako třetí biosférická rezervace pod org. UNESCO v tehdejší ČSFR. Později k nim přibýly další a to CHKO Bílé Karpaty, CHKO Pálava, NP Krkonoše a NP Šumava.

Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko se nachází mezi obcemi Zbiroh, Zvíkovec, Řevničov, Lány a Horní Bezděkov, zhruba na rozloze 62792 hektarů. Současná generace má možnost se blíže seznámit s lesním společenstvím Křivoklátských lesů na naučných stezkách, za tímto účelem vybudovaných. Jedná se o naučné stezky Brdatka a školní přírodopisnou stezku Křivoklát. Tam mají zájemci možnost seznámit se blíže, na umístěných panelech, se životem lesní fauny a flóry.

Středem Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Křivoklátsko protéká řeka Berounka, se svými četnými přítoky. Z nich těmi většími po její levé straně jsou potoky Javornice, Tyterský, Rakovnický, Klíčava a Vůznice. Po pravé straně řeky pak to jsou potoky Zbirožský, Oupořský a Habrový.

Na řece Berounce je také vybudována naučná vodácká stezka v délce 60 km, v úseku mezi Zvíkovcem a Hlásnou Třebání. Je první a jediná svého druhu na našem území a snad i ve světě. Na 14 panelech, které jsou přístupné od břehu i od vody, seznamuje návštěvníky s přírodními hodnotami a zajímavostmi v údolí řeky. O řece Berounce bylo již napsáno mnoho, nejlépe nám ji však přiblížil svými romány, plnými obdivné lásky k tomuto místu spisovatel Ota Pavel.

Mezi Křivoklátskými lesy se nachází též několik krásných rybníků. Jmenujme několik největších jako například Bucek, Punčocha, Mlýnský, Pílský, Nový, Červený, Turynský, Čistý, Bartošský, Zbirožský, Čápský a Dvorský. Nejkrásnějšími jsou však podle mého názoru tři rybníky v Novém Jáchymově a to spodní, prostřední a horní, které jsou umístěny prakticky ve středu CHKO

Křivoklátsko, uprostřed lesů. Největší vodní plochou je ovšem vodní dílo Klíčava, která je bohužel veřejnosti nepřístupná z důvodu, že se nachází v prostoru Lánské obory. Přístup je možný pouze na její hráz.

To vše se nalézá v nádherné, prakticky neporušené krajině, působící na člověka svojí estetickou a atraktivní přírodou, která nebyla zatím lidskou činností narušena.

Snažil jsem se tuto divukrásnou krajinu, plnou historie a památek českého národa, ukrývajících se ve svých hvozdech a plnou zadumaných krás, protkanou řekou Berounkou s jejími nesčetnými přítoky, divokými roklemi, vypínajícími se masivními hradbami kopců, pokrytými smaragdovým mořem lesů, zachytit přísným okem svého objektivu. Dotýkal jsem se této krajiny, kde sídlí krása, svými očima a využíval pomocí fotografie možnosti, zastavit na okamžik čas v její nejspolehlivější podobě, která pro svůj půvab stojí za to zaznamenat na plochu citlivého barevného materiálu.

Přijal jsem výzvu Křivoklátských lesů a s hlubokou pokorou a úctou jsem krok za krokem a den po dni, objevoval jejich pohádkovou podobu ve všech jejich proměnách. Na jaře, kdy v lesích propuká nový život, kdy vše pookřeje a začíná hýřit barvami, v létě, kdy lesy poskytují příjemný chládek, na podzim, kdy se lesy odívají do pestrého, barevného roucha a i v zimě, kdy se lesy a příroda ukládají ke svému zaslouženému odpočinku, aby nás opět po celý příští rok mohly obdarovávat svojí krásou. Po tato všechna roční období jsem se učil znát řeč stromů v jejich intimních skutečnostech, při čekání na jejich nejvěrnější okamžik, který by tyto proměny zaznamenal. Je to zázrak světla a barevných tónů, jež jim k těmto proměnám poskytuje samo slunce a vytváří tak jejich neopakovatelnou lyričnost lesních zákoutí a tvarů.

Když člověk poodhrne roušku, zahalující tajemství lesa a objeví tak jeho krásu a výjimečnost, je šťastný z tohoto poznání neboť právě objevil lesní ticho. Je to odvěké a dávné pouto mezi člověkem a přírodou, které každý nosí v sobě, aniž si to uvědomuje, v němž si každý najde ten svůj pohled na okolní svět, který odpovídá jeho vnitřní potřebě. Motivem žití člověka je odvěká touha objevovat stále něco nového. Každá krajina má svoji neopakovatelnou výlučnost, kterou se odlišuje od ostatních. Romantičnost Křivoklátských lesů je neskonálá a podává nám tak hmatatelný důkaz, že se zachovala pohádková krajina lesů. Lákají tak člověka k jejich vnitřnímu poznávání v náručí hvozdů a jejich velebného ticha, které každého obklopuje ze všech stran. Skrze ně si člověk uvědomuje svoji sounáležitost k přírodě, kam patří a která patří k němu. Stromy, které zde ční k nebi, na nás shlížejí ze svých výšin, jsou si vědomy toho, že nás přežijí. Jsou to lesy, dárce kyslíku, které nám zadržují i tolik potřebnou vláhu. A zase jsou to lesy ve své nenapodobitelné kráse, plné zvěře, které provázejí člověka celým jeho životem. Poskytují mu ve svém lůně útočiště při jeho odpočinku, relaxaci, tolik potřebnou pro člověka k načerpání nových duševních a fyzických sil.

Křivoklátské lesy jsou prostě nádherným darem přírody svým nepřeberným bohatstvím člověku, který si začíná uvědomovat jejich nenahraditelnost a stoupající význam. Pomáhají tak člověku formovat jeho ekologické vědomí a uplatňovat tím heslo „zpět k přírodě“.

Prosím laskavě čtenáře, aby vnímali tyto fotografie celým svým srdcem a utvořili si tak k nim svůj vlastní osobní vztah.

Pokud mé fotografie, tohoto bohem požehnaného kraje, v lidech zanechají jen doutnající jiskřičku, která se později rozhoří v sálající plamen lásky a úcty nejen ke Křivoklátským lesům, ale k přírodě vůbec, pak tato publikace splnila své poslání.

Autor František Synek

Křivoklát Wälder

Die Křivoklát Wälder wirken auf jeden, der dorthin einsteigt, mit einem unvergesslichen Eindruck. Er atmet die Geschichte böhmisches Volks, durch welche diese Wälder seit undenklichen Zeiten durchgewebt sind, von der Besiedlung dieser Landschaft mit Keltenab , was cca. 500 Jahren v.u.Z. verlief, bis in die Gegenwart. Aus dieser Zeit kommt die bekannteste Keltenansiedlung, die sich auf dem Gipfel Hradiště bei Nížbor befindet.

Die Křivoklát Wälder wurden dank ihrem Wildreichtum zu beliebten Jägerflächen böhmischer Könige, die hier manche Burgen bauen ließen, in denen sie Kurzweile nach erfolgreicher Jagd trieben.

Die bekannteste Burg ist Křivoklát, dessen Namen auch das Naturschutzgebiet Křivoklátsko (CHKO Křivoklátsko) trägt. Erste Erwähnungen über die Burg Křivoklát kommen aus dem Jahre 1109. In der Hälfte des 13. Jahrhunderts wurde sie neu als Steinburg aufgebaut. Später, während der Regierung Přemysl Otakar des Zweiten und Vladislav Jagellonský wurde sie umfangreich zu einer grandiosen Königsburg umgebaut. Die Burg wurde im 19. Jahrhundert von Josef Mocker und im 20. Jahrhundert von Karel Hilbert restauriert.

Andere Burgen, die sich in Wäldern der Region Křivoklátsko befinden:

Burg **Točník**, aus dem Anfang des 15. Jahrhundert kommende, bedeutende Königsburg, während der Regierung Königs Václav des Vierten beendet.

– Burg **Žebrák**, gegen Jahr 1280 aufgebaut

– Burg **Krakovec**, während der Regierung Königs Václav des Vierten aufgebaut

Und weiter dann Burgen (heutige Ruinen)

– **Týřov**, von Václav dem Ersten gegründet und im Jahre 1249 beendet

– **Jenčov**, aus dem 13. Jahrhundert kommende Burg, von König Václav dem Zweiten gegründete und als Jagdburg dienende

– **Jívno**, wahrscheinlich von Václav dem Ersten in der ersten Hälfte des 13. Jahrhunderts als Jagdburg aufgebaut. Die erste schriftliche Erwähnung über ihre Existenz kommt aber aus dem Jahre 1551, wann die Burg schon eine Ruine war.

Außer Burgen befinden sich in den Wäldern in den Křivoklát Wäldern auch wunderschöne architektonische Kleinodien in Form von Schlössern, von denen die ursprüngliche Jagdburg Lány aus dem Jahre 1589 am bekanntesten ist. Später, in der Hälfte des 17. Jahrhunderts wurde sie als Barockschloß umgebaut, von 1747 bis 1753 für den Rokokostil vorgesehen und im Jahre 1821 wurde noch der zweite Stock angebaut. Der dritte Stock wurde erst im Jahre 1902 angebaut. Seit der Entstehung des souveränen tschechoslowakischen Staats im Jahre 1918 dient das Schloß Lány als Sommersitz des Republik – Präsidenten.

Der andere romantische Bau, **Schloß Leontýn**, das aus der Hälfte des 19. Jahrhunderts kommt und auffällig an das Schloß Hluboká erinnert, muss jeden Touristen bezaubern. Sowie auch das Schloß **Dřevíč**, in der Hälfte des 19. Jahrhunderts im Barockstil aufgebaut und der Familie Fürstenberg als Jagdschloß dienend, spricht mit seinem anmutigen Aussehen an.

Ähnlich ist es mit dem Schloß **Zbiroh**, ursprünglich einer Burg aus der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts, die im Renaissancestil im Jahre 1594 umgebaut wurde, sowie auch das Schloß **Nížbor**, der ehemalige Burgstall, der im 18. Jahrhundert für den Barockstil vorhanden wurde.

Zur Aufzählung der Schlößer gehört auch **Zvíkovec** aus dem Jahre 1783, **Skřivan** aus dem 16. Jahrhundert, **Terešov** aus dem Jahre 1723 und schließlich **Slabce**, was ursprünglich eine gotische

Festung war und im Jahre 1735 zu einem Schloß umgebaut wurde. Außer diesen genannten Sehenswürdigkeiten, verbergen die Wälder auch weitere unerschöpfliche Menge historischer und kultureller Werte, für deren Anzahl schon viele Bücher geschrieben wurden.

Die Dominante des Naturschutzgebiets Křivoklátsko bilden jedoch wunderschöne und umfangreiche Wälder. Es handelt sich um Wälder mit einer bunten, v.a. durch ursprüngliche Gehölze geformte Artstruktur. In dem Untergelände finden diese Baumbestände keine Analogie. Die Křivoklát Wälder erhielten so praktisch ihre Form, welche sie schon vor dem Einbruch des Menschen hatten.

Versuchen wir in die Geschichte der Wälder in der Region Křivoklátsko einzusehen, müssen wir 20 000 Jahre zurück gehen, als erste Gehölze am Ende der Eiszeit unter dem Einfluß kommender Erwärmung zu sehen waren. Das Durchdringen von v.a. Birken, Eichen, Aspen, Föhren war sehr langsam. Die Gehölzeerweiterung beeinflusste auch bedeutsam kontinuierliche Terrainmodulation. Es entstanden erste Täler und sanfte Abhänge. Auf den, dem Winde abgekehrten, wärmeren Stellen fanden Gehölze geeignete Bedingungen für den Wachstum. Erst nach langjähriger Erwärmung, während der borealen Periode, wuchs die Eiche in den Wäldern. Die Buche-, Linde, Ruster- und Tannenstellen wurden durch feuchtes und warmes Klima der atlantischer Periode bestimmt. Während der Zeit 5000–3000 v.u.Z. war das ganze Gebiet mit geschlossenen Bewaldungen bedeckt.

Gegen Jahr 2500 v.u.Z. endete die atlantische Periode und trat feuchte subboreale Periode ein, die man als Birkenzeit nennen kann. Die Birke und die Tanne bewaldeten mittlere Höhenlage mit reicheren Boden. Auf ärmeren Stellen und trockenen Lagen befanden sich Eiche und Hagebuche. In folgender subatlantischer Periode bildeten sich Forstgesellschaften, die dem heutigen Waldtyp in erhaltenen Teilen der Křivoklát Wäldern sehr ähnlich sind. Die ursprünglichen blumenreiche Buchenwälder mit der Tanne übergingen in trockenen Lagen in die Zone der Eichenforster und Hainbuche–Eichen–Wälder. Steile Talabhänge bedeckten trümmere Linden-Ahorn–Wälder mit Esche und Ruster, höher übergingen sie dann in Hainbuche-Eichen–Wälder mit dem Feldahorn. Trockene Felsenstellen wurden zu einer Domäne der Zwergweiden, welche in Gipfelteilen oft in Waldsteppen und Felssteppen übergingen. Hier wandten im großen Maße Gehölze wie Hagedorn, Kreuzdorn, Zwergmispel, Schlehdorn, Eberesche, Arlesbaum, Mehlbeerbaum. Auf nördlichen und nordöstlichen Expositionen fanden ihre geeignete Stellen Eichen-Buchenwälder und auf tieferen Boden Buchenwälder.

So sähen heute auch Křivoklát Wälder aus, wenn da nicht Angriffe menschlicher Tätigkeit nicht verliefen. Trotz alle Angriffe erhielten sich die Křivoklát Wälder genug Bewaldungen, deren Qualität und Bedeutung Grenze unseres Staats überschreiten. Es bleibt die Pflicht der Menschen und natürlich der Förster, dass die Křivoklát Wälder für neue Generationen auf diese Weise erhalten blieben.

Und deshalb kommen wir in die Gegenwart zurück. Die Region Křivoklátsko wurde zum Naturschutzgebiet von dem Ministerium der damaligen Tschechoslowakischen sozialistischen Republik am 24.11. 1978 Gesetzes Nr. 40/56 GB über staatlichen Naturschutz erklärt. Dank seiner Einmaligkeit wurde es in den internationalen Netz biosferischer Schutzgebiete eingereiht, welche in die Organisation der UNO für Erziehung, Wissenschaft und Kultur – UNESCO gehören. Außer den Naturschutzgebieten Slowakisches Karst und Třeboňsko wurde es als drittes biosferisches Schutzgebiet in die UNESCO Organisation in der damaligen Tschechischen und Slowakischen föderativen Republik eingereiht. Später kamen hinzu noch Naturschutzgebiete Weiße Karpaten, Pálava und Nationalparke Riesengebirge und Böhmerwald.

Das Naturschutzgebiet Křivoklátsko befindet sich zwischen Gemeinden Zbiroh, Zvíkovec, Řevničov, Lány und Horní Bezděkov auf der Fläche von 62792 Hektar. Die heutige Generation hat Möglichkeit, näher die Forstgesellschaft der Křivoklát Wälder kennenzulernen und zwar dank Lehrpfaden, die zu diesem Zweck aufgebaut wurden.

Es handelt sich um Lehrpfad Brdatka und naturhistorischen Schulpfad Křivoklát. So haben Interessenten die Möglichkeit, das Leben der Fauna und Flora an installierten Platten näher zu erkennen.

Durch Mitte des Naturschutzgebiets (CHKO) Křivoklátsko fließt der Fluß Berounka mit ihren zahlreichen Nebenflüssen. Zu den größeren linken Bächen gehören Javornice, Tyterský, Rakovnický, Klíčava und Vůznice. Zbirožský, Oupořský und Habrový Bäche stellen dann rechte Nebenflüsse vor.

Auf dem Fluß Berounka, in der Strecke zwischen Zvíkovec und Hlásná Třebáň wurde der Lehrpfad für Wassersportler in Länge von 60 Kilometer aufgebaut und. Dieser Lehrpfad ist der erste und einzeige eigener Art auf unserem Gebiet und vielleicht auch in der Welt. Dank 14 Panellen, die sowie von dem Ufer als auch von dem Gewässer zutrittlich sind, macht der Lehrpfad Besucher mit Naturwerten und Interessanten des Flußtals bekannt. Es wurde über Fluß Berounka schon viel geschrieben, doch am besten näherte ihn Schriftsteller Ota Pavel in seinen Romanen an, in denen er bewundernde Liebe zu diesem Ort schildert.

Auf dem Gebiet der Křivoklát Wälder befinden sich auch einige schöne Teiche. Nennen wir ein paar größeren von ihnen, z.B. Bucek, Punčocha, Mlýnský, Pílský, Nový, Červený, Turynský, Čistý, Bartoňský, Zbirožský, Čápský und Dvorský. Nach meiner Meinung sind die drei schönsten Teiche in Nový Jáchymov und zwar der untere, mittlere und obere, die ganz in der Mitte des Naturschutzgebiets Křivoklátsko, inmitten der Wälder situiert sind. Die größte Wassefläche ist jedoch Wasserwerk Klíčava, das heute leider für Öffentlichkeit unzutrittlich ist, weil es sich in Gattersraum Lánská obora befindet. Der Zutritt ist nur in ihrem Deichraum möglich.

Alles befindet sich in wunderschöner, praktisch unberührter Landschaft, die auf den Menschen mit ihrer ästhetischen und attraktiven, mit menschlicher Tätigkeit unberührten Natur wirkt.

Ich bemühte mich, diese wunderschöne, der Geschichten und Sehenswürdigkeiten böhmisches Volks volle Landschaft mit strengem Auge meines Objektivs zu empfangen. Die, sich in ihren Darren verstecktende und volle verträumter Schönheiten Landschaft, mit Fluß Berounka und ihren unzähligen Nebenflüssen durchgewebt, mit wilden Bergschluchten, massiven und mit den, mit einem Smaragdmeer der Wälder, bedeckten Bergbasteien. Ich berührte mit meinen Augen diese Landschaft, wo Schönheit sitzt und dank der Fotografie nutzte ich Möglichkeiten aus, die Zeit für einen Moment anzuhalten und empfing die Landschaft in ihrer reizendsten Form, wann sie wert ist, für ihren Anmut auf Fläche empfindliches Farbmateri als aufgenommen zu werden.

Ich empfing die Anregung der Křivoklát Wälder und mit tiefer Demut und Ehre entdeckte ich Schritt für Schritt und einen Tag um den anderen ihre Märchengestalt in allen ihren Änderungen. Im Frühling, wann in Wäldern ein neues Leben weckt, wann sich alles erquickt und mit Farben ausschweift. Im Sommer, wann die Wälder einen angenehmen Schatten leisten. Im Herbst, wann sich die Wälder mit einem bunten, farbigem Gewand bekleiden und im Winter, wann die Wälder und die Natur den gerechten Winterrast halten, um uns im nächsten Jahr wieder mit ihrer Schönheit beschenken könnten. Ich lernte die Baumsprache aller Jahreszeiten in ihren intimen Details kennen, beim Warten auf deren treuesten Augenblick, der diese Änderungen aufnehme. Es ist eine Licht- und Farbtonwunder, und das alles leistet selbst die Sonne für Wald-Änderungen und bildet so unwiederholbare Lyrik von Waldwinkel und Fassons.

Rückt man den Deckmantel weg, der das Waldgeheimnis bedeckt und entdeckt so seine Schönheit und Identität, wird man über dieses Erkenntnis glücklich, denn er entdeckte gerade die Waldstille. Es entsteht ein altes Band zwischen dem Menschen und der Natur, das jeder in sich selbst trägt, ohne innezu sein. In diesem Band findet jeder seine Ansicht auf die Umwelt, die dem inneren Bedarf entspricht. Zum Motiv des Menschenlebens wird alte Mühe, immer etwas Neues zu entdecken. Jede Landschaft hat ihre unwiederholbare Ausschließlichkeit, mit der sich von anderen unterscheidet. Romantik der Křivoklát Wälder ist unüberwindbar und gibt uns so einen greifbaren Zeugnis, dass eine märchenhafte Waldlandschaft erhalten blieb. Die Wälder locken den Menschen zu ihrem

inneren Erkenntnis in den Armen der Darren und deren hehren Stille, die den Menschen von allen Seiten umgibt. Dadurch wird man über Verbundenheit zur Natur bewußt, man weißt, wohin man gehört und auch dass die Natur zu ihm gehört.

Die zum Himmel aufragende Bäume sehen auf uns von ihren Anhöhen und sind dessen bewußt, dass sie uns überleben. Es sind die Wälder, die Oxygenspender, die für uns so viel nötige Feuchtigkeit erhalten. Und nichtzuletzt sind es die Wälder in ihrer unnachahmlichen Schönheit und voll der Tiere, die den Menschen durch sein ganzes Leben begleiten. Sie leisten ihm in ihrem Schoß einen Anhaltspunkt zur Aufpumpung neuer geistiger und physischer Kräfte.

Die Křivoklát Wälder sind einfach ein wunderschönes Geschenk für den Menschen dank seinem unerschöplichen Reichtum. Der Mensch wird daher seiner Unersetzlichkeit und steigender Bedeutung bewußt. Die Wälder helfen dem Menschen sein ökologisches Bewusstsein zu formen und das Motto „Zurück zur Natur“ anzubringen.

Ich bitte die Leser, damit sie diese Fotografien mit ihrem ganzen Herzen wahrnehmen und so ihr eigenes Verhältnis zu ihnen bilden.

Lassen meine Fotografien von dieser, von Gott gesegneter Landschaft, nur ein brandelndes Fünkchen hin, das später in strahlende Liebes- und Ehrenquelle nicht nur zu Křivoklát Wäldern, sondern auch zur Natur im allgemeinen entflammt, dann erfüllte diese Publikation ihre Mission.

Autor František Synek

The forests of Křivoklát

The Forests of Křivoklát make an unrepeatable impression to whoever enters them. It breathes the history of the Czech nation, by which these forests have been interwoven from time out mind, since the settlement of this region by Celts, which was about 500 BC, till presence.

The Celtic settlement, which is situated on the top of the hill Hradiště at Nižbor, is best known from those times.

The forests of Křivoklát, which were rich in game animals, became favourite hunting place of the Czech kings, who had many castles built here, and where they indulged in the pastimes after succesful chase.

The most known castle is **Křivoklát**, that gave name to the whole protected landscape area of Křivoklát. The first mentions of castle Křivoklát come from 1109. In the half of the 13th century it was newly built as a stone castle. Later on, during the reign of Přemysl Otakar II. and Vladislav Jagellonian castle was widely rebuilt into imposing royal castle. It was renovated by Josef Mocker in the 19th century and by Charles Hilbert in the 20th century.

The other castles situated in the surrounding are:

- Castle **Točník**, coming from the beginning of 15th century, important royal castle, finished during reign of Václav IV.
- Castle **Žebrák**, built around 1280
- Castle **Krakovec**, built during the reign of Václav IV.

And other castles (but ruins nowadays):

- **Týřov**, founded by Václav I. and finished in 1249
- **Jenčov**, dated back to 13th century, founded by Václav II. served as a hunting castle
- **Jivno**, probably built by Václav II. in the first half of the 13th century as a hunting castle. But the first mention comes from 1551 when it was already ruin.

Besides castles, there are also beautiful architectural gems – chateaus, from which **Lány**, originally hunting castle from 1589, is the best known. Later on, in the half of the 17th century it was rebuilt into Baroque chateau, between 1747 and 1753 it was renovated in Rococo and in 1821 second floor was added. The third floor was built in 1902. Since establishing of Czechoslovak republic in 1918 chateau Lány has been used as a summer seat of presidents of the republic.

Another Romantic building, **Chateau of Leontýn**, coming from half of the 19th century noticeably reminding chateau Hluboka, must enchant every visitor.

Also chateau **Dřevíč**, built in the half of the 19th century in Baroque style and used by the Fürstenberks as a hunting chateau, attracts by its charming view. Similarly, chateau **Zbiroh**, originally castle from the second half of the 13th century, was rebuilt in Renaissance style in 1594. And chateau **Nižbor**, former royal castle from 13th century, was also rebuilt in Baroque style in the 18th century. As for other chateaus there are **Zvíkovec** from 1783, **Skřiván** from 16th century, **Terešov** from 1723 and finally **Slabce**, originally Gothic fortress, which was rebuilt into chateau in 1735. Besides these described monuments, the forests of Křivoklát keep many others historical nad cultural values, that have already been described in many books.

But the dominating part of Protected landscape area is made up of large stretch of nice forests. These are forests with various species structure, mostly formed by original woody species.

We can't find them anywhere else in lower parts of inland. In fact, the forests of Křivoklát have preserved their form which they had before entering a man.

If we try to have a look at history of the forests of Křivoklát, we have to return 20 000 years, when woody species began to appear in tundra at the end of the Ice age. But expanding of ribbon tree, willow, aspen tree and pine tree was very slow. The changing of landscape had a great influence on expansion of woody species. The first valleys and gentle uphill were made. The woody species found better conditions for growing in hotter and down- wind places. Only after a long warming, in the period called boreal, the oak appeared in the forests of Křivoklát. The beginning of beech, lime, elm tree and fir was caused by wet and hot climate of the period of atlantic. The whole territory was covered in forest 5000–3000 BC.

Around 2500 BC the atlantic period suddenly ended and wet period of boreal started, which might be called period of beech. Together with fir, beech covered central locations rich in soil. Oak and hornbeam could be found in lower and dryer locations. In the following subatlantic period the forests similar to present ones were created in preserved parts of The forests of Křivoklát. The original flowery beechwood and fir went over to oak wood and hornbeam oak wood. Steep sides of the valleys were covered in elm tree and ash- tree, in upper parts they went over to hornbeam oak wood with field maple. Ground oak wood, that went over to forest- steppe and rock steppe in higher located places, could be found in dry and rock locations. There were woody species such as hawthorn, buckthorn, cotoneaster, black thorn and rowan tree. Oak beech wood grew in the northern and north eastern parts.

The forests of Křivoklát would look like this if there weren't any interventions of people. In spite of all the interventions, the forests kept enough woods species, whose quality and importance went beyond border of our country. But the truth is, that these forests stayed untouched only because hardly accesible parts and forest structure reminds the original forests. Obviously, duty of all people and particularly foresters is to keep the forests preserved for future generations.

So let's return to presence. The area of Křivoklát as a Protected landscape area was proclaimed by the Ministry of Czechoslovakia on 24th November 1978, Act No. 40/56 Coll. State Nature Conservation. For its rareness it was placed into international network of biosphere reserves that fall under organisation OSN, particularly UNESCO. After protected landscape area Slovakian Karst and Protected area Třeboň, Protected landscape area of Křivoklát became third biosphere reserve in UNESCO in former ČSFR. Later on, there were included other protected landscape areas – Bílé Karpaty, Pálava, Krkonoše, Šumava.

Protected landscape area Křivoklát is situated between villages Zbiroh, Zvíkovec, Řevničov, Lány and Horní Bezděkov, on the area of 62792 hectares. Current generation has opportunity to meet closely the forests of Křivoklát due to nature trails, that were created just for this purpose. These are the nature trail Brdatka and school naturalistic trail Křivoklát. There interested people may find out more, on the placed boards, about life of flora and fauna.

River Berounka, that has many tributaries, passes through middle part of protected landscape area Křivoklát. The bigger ones, on the left side there are streams Javornice, Tyterský, Rakovnický, Klíčava and Vuznice. On the right side there are streams Zbirožský, Ouporský and Habrový.

There is also created nature water trail, which is 60km long and is situated between Zvíkovec and Hlásná Třebání. It is the first and the only one in our country and even in the world. There are 14 boards, that are available from water and bank of the river, giving visitors information about natural valuable and interesting places in the valley of the river. A lot has been written about river Berounka but writer Ota Pavel brought it much closer in his novels which were full of admiring love to this place.

Among the forests of Křivoklát there are also situated several beautiful ponds. Let's name several, the biggest ones such as Bucek, Punčocha, Mlýnský, Pilský, Nový, Červený, Turynský, Čistý, Bartoňský, Zbirožský, Čapský, Dvorský. But the most beautiful, in my opinion, are three ponds in

Nový Jáchymov, respectively lower, middle and upper, that are, in fact, situated in the middle of Protected landscape area Křivoklát, in the middle of the forests. The biggest water area is naturally Klíčava, which is unfortunately unavailable for public because of being situated in the area of deer-park Lány. The only available place is its pound lock.

This everything mentioned above is situated in beautiful and in fact undamaged countryside influencing the people with its aesthetic and pleasing nature, that hasn't been damaged by human activity so far.

I tried to capture this picturesque countryside, full of heritage and monuments of the nation, that are hiding in its deep forest, and full of beauties intewoven by river Berounka with its numerous tributaries, wild gorges, casting to a massive walls of hills covered with forests emerald sea, with strict eye of my object-lens. I touched this country, where the beauty is, with my eyes and used the opportunity of photo to stop the time for a while in its the most graceful form, which is worth recording on the sensitive color material because of its beauty.

I accepted the challenge of the forests of Křivoklát and with deep humility, step by step, day by day, explored their fabulous form in all their variations. In spring, when new life just awakes in the forests when everything unbends and starts to be colourful, in summer, when the forests offer agreeable cold and in autumn, when the forests wear various, colourful vesture and even in winter, when the forests and nature inlay into deserved rest so that it could endow us with their beauty for the whole following year. For all this time and all seasons, I have learnt to know the speech of trees in their intimacy reality while waiting for their the most authentic moment, that would capture these variations. It is a miracle of light and colour tones, which the sun offers to them for variations and create their unrepeatabe lyrism of forest corners and shapes.

When a man opens the mask covering secret of the forests, and finds out their beauty and rareness, he is happy from this knowledge because he has just found out forest silence. It has been an old connection between a man and nature, which is carried inside us without realizing, in which everyone finds his view of the world and which corresponds his internal needs. The human motive of life has been the desire to explore something new again and again since ever. Every countryside has its unrepeatabe exclusivity, that distinguish it from the others. The glamour of the forests of Křivoklát is infinite and it proves us that charming scenery of forests has been preserved. The forests attract a man to explore them indeed in arms of deep forest and their grand silence that surrounds everyone from all sides. Through them, a man finds out his fellowship to the nature where he belongs and which belongs to him.

The trees, that are rising up to the sky, are looking at us from their heights knowing that they will outlive us. These are the forests, provider of oxygen, that hold us even such a necessary rainfall. And these are the forests again in their inimitable beauty full of wildlife, that accompany a man in all his life. They provide him a shelter in his reposal, relaxation, so necessary for human picking up of physical and mental power.

The forests of Křivoklát are simply a beautiful present of nature to a man, who starts realizing their irreplaceability and increasing importance. They help a man to form his ecological awareness and follow the motto "back to the nature".

I kindly ask readers to perceive my photos with all their hearts and create their own personal relation to them.

If my photos of this god blessed country left in people only a smouldering spark that later turns into a blazing flame of love and respect not only to the forests of Křivoklát but also to the nature, so then this book would carry out its function.

Author František Synek

